

Krzysztof Ostaszewski

Pracownia Profilaktyki Młodzieżowej „Pro-M” Instytut Psychiatrii
i Neurologii w Warszawie

SPRAWOZDANIE Z KONFERENCJI PT. WZMACNIENIE BAZY SPOŁECZNEJ ZAPOBIEGANIA NARKOMANII W EUROPIE ŚRODKOWEJ I WSCHODNIEJ, WIENIĘ, 18-19 STYCZEŃ 1996

Celem mojego wyjazdu było wzięcie udziału w drugim spotkaniu ekspertów krajów Środkowej i Wschodniej Europy. Tematem spotkania było: „Wzmocnienie bazy społecznej zapobiegania narkomanii w Środkowej i Wschodniej Europie” (Strengthening the social basis for the prevention of the use of illicit drugs in Central and Eastern Europe). Odbyło się ono w Centrum Konferencyjnym Organizacji Narodów Zjednoczonych w Wiedniu.

Organizatorami spotkania byli: Europejskie Centrum Polityki Społecznej i Badań Naukowych (European Centre for Social Welfare Policy and Research) oraz agenda Organizacji Narodów Zjednoczonych d/s zapobiegania narkomanii - UNDPC (United Nations Drug Control Programme).

Głównym celem spotkania była wymiana doświadczeń specjalistów z krajów Europy Wschodniej i Środkowej w zakresie strategii i programów zapobiegania narkomanii. Ponadto chodziło o podzielenie się doświadczeniami dotyczącymi funkcjonowania organizacji pozarządowych lub samorządowych, które zajmują się problematyką zapobiegania narkomanii.

Uczestnikami spotkania byli, wybrani na podstawie streszczeń proponowanych wystąpień, specjaliści z 14 krajów tej części Europy. Łącznie 33 osoby z: Albanii, Bułgarii, Chorwacji, Czech, Estonii, Litwy, Łotwy, Polski, Słowacji, Słowenii, Rosji, Rumunii, Ukrainy i Węgier.

Oprócz mnie osobą z Polski, która wygłosiła referat była Maria Serafinowska-Gabryel reprezentująca władze miejskie Wrocławia. Dwie inne osoby z Polski: Kasia

Malinowska z United Nations Development Programme - agencji ONZ w Polsce oraz dr Robert Sobiech z Uniwersytetu Warszawskiego pełniły rolę moderatorów dwóch spośród sześciu grup roboczych, w których toczyły się obrady.

Mój referat dotyczył doświadczeń zdobytych przez Zespół naszej Pracowni w toku czterech lat realizacji programu promocji badań ewaluacyjnych w profilaktyce uzależnień (Promotion of evaluation as a strategy to effective prevention). Celem naszego programu było wpływanie na jakość oddziaływań profilaktycznych podejmowanych w Polsce poprzez rozwój metod ewaluacji i ich promocję. Program promocji badań ewaluacyjnych składał się z dwóch części: edukacyjnej i naukowej. Referat spotkał się z pozytywnym odbiorem uczestników grupy roboczej. Sprawa oceny skuteczności programów przebiegała się przez cały czas trwania konferencji. Uczestnicy sygnalizowali trudności w prowadzeniu ewaluacji swoich programów. Niewiele spośród prezentowanych działań miało jakąkolwiek ewaluację. Na zakończenie przyjęto wnioski, aby na następnym spotkaniu poświęcić całą sesję metodom ewaluacji programów profilaktycznych.

W drugim dniu konferencji uczestniczyłem w obradach grupy roboczej, która zajmowała się działaniami z zakresu profilaktyki uzależnień ukierunkowanymi na dzieci i młodzież. Referaty w tej grupie wygłosili przedstawiciele Łotwy, Chorwacji, Słowenii i Węgier. Przedstawiono różnorodne programy i doświadczenia. Wszystkie dotyczyły nowoczesnych strategii profilaktycznych takich jak: trening umiejętności życiowych, uczenie odmawiania i radzenia sobie z negatywnymi wpływami społecznymi, działania środowiskowe i promocja zdrowia. Podkreślano także nadal słabo rozwiniętą strukturę organizacji pozarządowych, które działają na rzecz profilaktyki uzależnień, a także trudności ze zdobyciem funduszy na działalność oraz duże potrzeby w zakresie szkolenia nauczycieli i innych specjalistów pracujących z młodzieżą.

Interesujące było to, że chociaż przedstawiciele UNDP w swoich oficjalnych wystąpieniach koncentrowali się na zapobieganiu nadużywaniu nielegalnych substancji psychoaktywnych, to niemal wszyscy uczestnicy z krajów Europy Wschodniej i Środkowej mówili o zapobieganiu uzależnieniom w szerokim tego słowa znaczeniu, z uwzględnieniem alkoholu i tytoniu.

Uczestnicy spotkania sformułowali kilka wniosków podsumowujących wymianę poglądów w grupach roboczych:

1. Organizacje pozarządowe i samorządowe, które podejmują działania w profilaktyce uzależnień, wymagają nadal wspierania ze względu na początkową fazę ich rozwoju w wyżej wymienionych krajach.

2. Postuluje się utworzenie stałej struktury na poziomie krajowym i regionalnym umożliwiającej wymianę doświadczeń pomiędzy organizacjami pozarządowymi i samorządowymi. W tym zakresie wysiłki European Center in Vienna będą kontynuowane.

3. Postulowane jest także zorganizowanie szkolenia lub ukierunkowanej wymiany doświadczeń w zakresie sposobów monitorowania i ewaluacji programów profilaktycznych realizowanych przez te organizacje.

4. Wiele organizacji napotyka na trudności w zdobywaniu funduszy na działalność. W związku z tym istotnym elementem rozwoju organizacji pozarządowych i samorządowych w krajach Europy Wschodniej i Środkowej byłoby poświęcenie uwagi temu zagadnieniu.